

STANDARD 3

Informovanost o výkonu sociálně právní ochrany dětí

3a

Orgán sociálně-právní ochrany zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup či jiným vhodným způsobem vnitřní pravidla a postupy jím vytvořené za účelem naplnění těchto standardů kvality sociálně-právní ochrany při poskytování sociálně-právní ochrany.

Cíle kritéria:

- Zajištění základní orientace zaměstnanců i klientů v systému písemně zpracovaných vnitřních pravidel a postupů pracoviště
- Dostupnost informace o provázanosti dílčích pravidel a postupů s jednotlivými kritérii standardů kvality prostřednictvím internetu či tištěné podobě na pracovišti

Postup:

- Činnosti zajišťované orgánem SPOD vychází z platné legislativy, zejména:
 - Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Prostřednictvím internetových stránek ÚMOB Hrabová mají občané k dispozici vybrané standardy kvality SPO, postupy při řešení nejběžnějších životních situací, vč. kontaktů na pověřené zaměstnance.
- Standardy kvality SPO jsou dostupné v tištěné podobě u vedoucí odboru SOVV.
- Zaměstnanci OSPOD řeší v omezené míře dotazy telefonicky. Jedná se pouze o podávání obecných informací. S ohledem na citlivé osobní údaje lze konkrétní situaci řešit pouze osobní přítomností klienta na pracovišti OSPOD.
- V nutných případech jsou zaměstnanci OSPOD rovněž dostupní prostřednictvím e-mailové komunikace.
- Osobním jednáním se rozumí:
 - Jednání za přítomnosti klienta na pracovišti OSPOD
 - Terénní šetření v rodině, na pracovišti, ve škole apod.
 - Jednání se spolupracujícími organizacemi (Pedagogicko-psychologická poradna, základní a střední školy a školská zařízení, zdravotnická zařízení, policie ČR, Středisko probační a mediační služby aj.)
- Při jednání s osobami se specifickými potřebami se postupuje individuálně dle potřeb jednotlivých klientů. OSPOD má na zřeteli také potřeby osob znevýhodněných, cizinců a dalších občanů, kteří mají potíže s porozuměním a komunikací. Kdokoliv se

může objednat a přijít na jednání na OSPOD s průvodcem nebo tlumočnickem. Úředním jazykem je čeština, zaměstnanci OSPOD nemohou vést jednání v jiném jazyce, nejsou rovněž kvalifikováni pro komunikaci s lidmi s různým postižením. Po předchozí domluvě jsou však připraveni zajistit např. tlumočnicka ve znakové řeči aj. Poskytovatele těchto služeb lze vyhledat prostřednictvím registru poskytovatelů sociálních služeb (<http://iregistr.mpsv.cz>).

3b

Orgán sociálně-právní ochrany má zpracovány informace o rozsahu a podmínkách poskytování sociálně-právní ochrany, a to ve formě srozumitelné cílové skupině. Tyto informace jsou veřejně dostupné.

Cíle kritéria:

- Předním hlediskem sociálně-právní ochrany je zájem a blaho dítěte, ochrana rodičovství a rodiny a vzájemné právo rodičů a dětí na rodičovskou výchovu a péči. Přitom se přihlíží i k širšímu sociálnímu prostředí dítěte.

Postup:

- Související odkazy:
 - Zákon č. 359/1999., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Rozsah sociálně-právní ochrany vymezuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Sociálně-právní ochranou se dle tohoto zákona rozumí zejména:
 - ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu
 - ochrana oprávněných zájmů dítěte, vč. ochrany jeho jmění
 - působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny
 - zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině
- Jakékoliv zasahování orgánu SPOD do soukromí a rodinného života je možné v případech:
 - jestliže rodiče či jiné osoby odpovědné za výchovu o to požádají
 - pokud o to požádá dítě
 - pokud se objeví skutečnosti nasvědčující ohrožení dítěte
- Sociálně – právní ochrana se poskytuje bezplatně všem dětem mladším 18 let, pokud zletilosti nenabýly dříve. Pracovník sociálně-právní ochrany dětí komplexně zajišťuje problematiku rodin jak úplných, tak neúplných, provádí sanaci v rodinách a chrání práva dětí.
- V souladu se zákonem o SPOD se sociálně-právní ochrana zaměřuje zejména na děti uvedené v §6 zákona:

- jejichž rodiče zemřeli
 - neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti
 - nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské odpovědnosti
 - které byly svěřeny do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy
 - které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, živí se prostitucí, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití; které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte
 - na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu
 - které jsou na základně žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců
 - které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami
 - které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu; pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí. Pracovníci zejména přihlíží i k sociálnímu prostředí dítěte.
- OSPOD především zajišťuje:
- komplexní sociálně-právní poradenství rodinám s nezletilými dětmi
 - sociální kuratelu, náhradní rodinnou péči, řeší domácí násilí a děti se syndromem CAN
 - nepřetržitou pracovní pohotovost pro případy poskytnutí bezodkladné pomoci dětem, které se ocitnou bez jakékoliv péče nebo jsou-li jejich životy či příznivý vývoj vážně ohroženy nebo narušeny
 - sociální šetření v rodinách s právem vstupovat do rodin v případě podezření na ohrožení práv a zájmů dítěte, pořizovat záznamy, nahrávky, fotografie a videozáznamy
- V rámci zákonných kompetencí OSPOD rozhoduje:
- o uložení povinnosti rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dětí využít pomoci odborného poradenského zařízení
 - o přijetí či odmítnutí písemné žádosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte o nahlédnutí do spisové dokumentace vedené o dítěti
- Sociálně-právní ochrana dětí zejména:

- zastupuje děti v případech, kdy je nemohou zastoupit jejich rodiče (kolizní opatrovnictví v soudním řízení), především v případech úpravy rodičovské odpovědnosti, změny výchovného prostředí dítěte, úpravy výživného aj.
 - situaci dětí narozených mimo manželství a pomoc jejich rodičům
 - nedostatečnou péči o nezl. děti, podává návrhy soudu na omezení, zbavení nebo pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti
 - podává podněty na zahájení trestního stíhání rodičů či jiných osob zodpovědných za výchovu dítěte, je-li podezření ze spáchání trestného činu proti dítěti
 - podává podněty soudu na uložení výchovného opatření, na nařízení ústavní výchovy nezl. dětí, sleduje výkon ústavní a ochranné výchovy
 - problematiku dětí zneužívaných, zanedbávaných a týraných
 - provádí neodkladné úkony v případě, ocitne-li se nezl. dítě bez jakékoliv péče nebo jsou-li jeho život nebo příznivý vývoj vážně ohroženy
 - poskytuje další sociální pomoc rodinám s nezl. dětmi
 - při řešení složitých situací v rodině využívá metody případových konferencí
 - vyhodnocuje situaci dítěte, sestavuje individuální plán ochrany dítěte – IPOD
 - hledá optimální formu náhradní výchovy u dětí, které nemohou vyrůstat ve vlastní rodině
- **Formy náhradní rodinné péče:**
- Osvojení
 - Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče
 - Pěstounská a předpěstounská péče
 - Poručenství
 - Ústavní výchova
- **Péči o děti vyžadující zvláštní pozornost vykonává sociální kurátor pro děti a mládež:**
- Řeší problematiku nezletilých dětí, které se dopustily činu jinak trestného a mladistvých, u nichž bylo zahájeno trestní stíhání, případně se dopustili přestupku
 - V rámci soudního řízení spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení (policie, státní zastupitelství, soudy), poskytuje jim součinnost, podává zprávy o poměrech dítěte a v pozici účastníka řízení má právo podávat soudu návrhy a opravné prostředky
 - Řeší problematiku dětí a mladistvých s opakovanými výchovnými problémy závažnějšího charakteru, úzce spolupracuje se školami, zájmovými organizacemi, občanskými sdruženími, úřady práce, probační a mediační službou aj.
 - Podává návrhy a podněty soudu na uložení opatření
 - Úzce spolupracuje se školskými zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, případně s věznicemi, pravidelně sleduje dodržování práv nezl. dětí a mladistvých v těchto zařízeních
 - Řeší záškoláctví
 - Vyhodnocuje situaci dítěte a sestavuje individuální plán ochrany dítěte.

- Řešení domácího násilí a situace dětí se syndromem CAN (týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte):
 - Vymezení trestných činů proti dítěti vč. sankcí jsou upraveny zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 - Neoznámení nebo nezabránění trestnému činu na dítěti je také trestným činem
 - Syndrom CAN je výsledkem úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči
 - Domácí násilí mezi rodiči dětí vždy poznamenává, ke svému zdravému rozvoji potřebuje dítě bezpečí a pevnou emocionální vazbu k rodičům, která je domácím násilím silně narušena
 - OSPOD podává podnět na zahájení trestního stíhání rodičů či jiných osob zodpovědných za výchovu dítěte, je-li podezření ze spáchání tr. činu proti dítěti
 - OSPOD spolupracuje s odborníky z oboru zdravotnictví, s Policií ČR, státním zastupitelstvím a soudy a zastupuje zájmy dítěte v trestním řízení
- Zaměstnanci OSPOD jsou povinni:
 - Podle § 57 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, se kterými se při provádění sociálně právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili (§ 57 ukládá povinnost zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila na možné ohrožení dítěte, o osobách, jimž bylo dítě svěřeno do péče jakožto budoucím osvojitelům, včetně místa pobytu takového dítěte)
 - Zachovávat mlčenlivost i o místě pobytu rodiče, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem (povinnost mlčenlivosti platí i pro pověřené osoby a jiné fyzické osoby, které se při spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany a zařízeními sociálně-právní ochrany seznámily s údaji, o nichž jsou zaměstnanci orgánu sociálně-právní ochrany povinni zachovávat mlčenlivost), § 53 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, stanoví rozsah zveřejňování informací o mladistvém, nestanoví-li tento zákon jinak, nikdo nesmí jakýmkoli způsobem zveřejnit žádnou informaci, ve které je uvedeno jméno, popřípadě jména, a příjmení mladistvého, nebo která obsahuje informace, které by umožnily tohoto mladistvého identifikovat.

